

A „320° MŰVÉSZETI, KULTURÁLIS, OKTATÁSI ÉS TECHNIKAI KÖZPONT TERVPÁLYÁZATA” MŰLEÍRÁS

Alapadatok:

Övezet	K-kult
Telek terület	17 868m ²
Beépítési % (1. és 2. ütem összesen)	49,86% (8910m ²) < 50%
Zöldfelület % (1. és 2. ütem összesen)	68% (12143m ²) > 40%
Szintterületi mutató (1. és 2. ütem összesen)	1,37 (24481m ²) < 2,5
Építménymagasság (1. és 2. ütem összesen)	9,47m < 10m
Épület legmagasabb pontja (1. és 2. ütem összesen)	25m
Tervezett parkolók száma (1. és 2. ütem összesen)	253db > 250
Beépítési % (1. ütem)	24,2% (4326m ²) < 50%
Zöldfelület % (1. ütem)	45,22% (8080m ²) > 40%
Szintterületi mutató (1. ütem)	0,78 (14073m ²) < 2,5
Építménymagasság (1. ütem)	15 m < 10m
Épület legmagasabb pontja (1. ütem)	25m
Tervezett parkolók száma (1. és 2. ütem összesen)	253db > 250

Tervezési feladat, cél:

Siófok városában a meglévő Kenyérgyár helyszínén egy jövőbe mutató, kortárs művészeti jelet létrehozni. A 320° Művészeti, kulturális, oktatási és technikai centrum a régió társadalmi-gazdasági fejlődésének szülőháza, kiinduló pontja. Meg kell felelnie egy több évtizedes fejlődési folyamat elvárásainak, követendő példát kell mutatnia. Vonzó, inspiráló épületegyüttes, mely a későbbi fejlődés központjaként is tud működni.

Építészeti koncepció:

ÉPÍTÉSZET

Három vezérlő elv formálta a tervet. Elsődlegesen a meglévő építészeti értékek mentését fontos szempontként jelöltük meg. Az épület karaktere, a jövőnek címzett üzenete mindenki számára érthetőnek kell lennie. Különleges transzformáció, visszatekintés a múltra. A homlokzat és a tömeg „negatív” megjelenítése magában hordozza a múlt és a jövő kapcsolatát. Megmutatja, hogy a múlt talajából, hogyan fejlődik ki a jövő.

Másodsorban a fenntarthatóság szempontjának is meg kell felelni. Vizsgálataink szerint azonban a mai épület alkalmatlan arra, hogy az energiafelhasználás és a fenntartható fejlődés élő példája legyen, így az elbontása indokolt. Építészeti értékeit, karakterét, azonban megtartjuk (téglaburkolat, tömeg, kémény utal a volt kenyérgyárra).

Harmadsorban egy kortárs építészeti műalkotást kívántunk létrehozni. Szoborszerű, sallangmentes, könnyen azonosítható jel. Legmarkánsabb hazai Land Art épületté válhat.

Ikon önmagában, ikon használat közben. A hatalmas fehér fal, tulajdonképp egy gigantikus vetítőképernyő. Hátteret ad különböző művészeti ágak bemutatásához.

A tömegformálást erősen befolyásolta a tervezési program ütemezhetősége. Már az 1. ütemnek feladata, hogy a fenti elveket hordozza. Így alakult ki az 1. és 2. ütem telepítése, tömegformálása. Két fázis, két felszín, két pólus: pozitív-negatív. Amíg, csak az 1. ütem működik, addig a 2. ütem helyén parkoló működhet (költség takarékoság). Azonban a 2. ütemnek egyrészt illeszkedni kell a meglévő 1. ütemhez, másrészt nem gyengítheti annak szoborszerűségét. Ezért a terepszínt alá terveztük a 2. ütemet. Helyet ad a mélygaráznak, teteje parkként, óriási zöldfelületként használható.

320° ARCULAT

Az építészeti koncepcióhoz szorosan kötődik az arculat (lásd: gasztronómiai fejezet). Az épület megjelenésével markáns identitást határoz meg. A saját arculat megtervezése ezt a koncepciót erősíti. Az egyik a másik nélkül értelmezhetetlen. Az épület nem csak falak, födémek, terek összessége, hanem az általa ellátott feladat is hordozhat magas kulturális, társadalmi vagy szociológiai értéket. E felismerés magasabb szintre emeli a projekt életét. Több szinten, több jelentéssel rendelkezik.

A tervező szándéka, hogy ne csak egy épület legyen, hanem márkanév. Bárki számára könnyen azonosítható brand. Mindenki fel tudja ismerni, meg tudja határozni a jelentését. Üzenet: hagyományokra épülő, innovatív, bio termékcsalád. Remek lehetőség a volt Kenyérgyár értékeinek építészeti és gasztro-kulturális átmentése. A helyszínen mutatjuk be az üzenet által hirdetett értékeket.

Az arculat másik fontos része, a gasztronómia kapcsolata a tudománnyal. Itt nem a génkezelt növényekről beszélünk, hanem az elmúlt években végbemenő gasztronómiai változásokról. Kívívta a jogot, hogy önálló művészeti ágazatként tekintünk rá. Magyarország évszázadok óta gasztro-turista célpont. Az gazdag agrár kultúra párosul a világhíres magyar konyhával. Ezt a tézist határozzuk meg újra, itt a volt Kenyérgyár helyén. Alkalmassá válhat egy különleges gasztronómiai műhely alapítására.

Funkciók:

A tervezési program fő funkciói a következők: művészeti, ismeretterjesztő, oktatási, gasztronómiai-kereskedelmi tevékenységek.

A Kiíró szándéka szerint az 1. ütem a művészeti, és gasztronómiai-kereskedelmi tevékenységek köré szerveződik. Azonban az oktatási funkciók zömét is az 1. ütemben helyezük el. Hasonló térigényű helyiségeket, mint például a színházterem-konferencia terem és kisebb előadó-kamara színpad többfunkciós kialakítással elegendő csak egyszer megépíteni. Jelentős költség és terület megtakarítás érhető el.

Földszinten kap helyet a gasztronómia (lásd: külön fejezet). Közvetlenül a bejárat után, a volt kenyérgyár területén. Ezen a szinten található az összevont színház-konferencia terem, valamint a kiegészítő funkciók. A gazdasági bejárat a földszinti keleti részén nyílik. Közvetlenül kapcsolódik a színház és a vendéglátás üzemi helyiségeihez. A bejárattól jobbra haladva a függőleges közlekedő magot találjuk. A szellős lépcsőházon át jutunk el a felső szintekre illetve a később megvalósítandó tudományos területekre.

1. emeleten adminisztráció, üzemeltetés, igazgatás kap helyet. Az 2. emeleten indul a múzeum, mely átfolyik a 3. emeletre (múzeum-galéria). A 3. emeletre terveztük a művész apartmanokat. A 4. emeleten kap helyet a teljes galéria funkció és kiegészítő helyiségei (vetítő, kézműves). A művészek által használt műterem és fotólabor kapcsolatban áll a galériával illetve a művész apartmanokkal. A lépcsőház legfelső szintjén panorama kávézót javaslunk. Üveg homlokzattal, a Balatonra tájolva.

Amíg nem valósul meg a 2. ütem, addig felszíni parkolóként működik a terület. A 2. ütem megépítése után a -2. szinten kap helyet a mélygarázs. A -1. szintet az ismeretterjesztő tevékenység foglalja el. Ez az épületrész önmagában bemutatja, hogy a technikai vívmányok hogyan teszi jobbá életünket. A teteje parkként működik, így őrzi meg az értékes zöldfelületet. A fenntarthatóság egyik szimbólumaként értelmezhető szélérőművek lábai innen „gyökereznek”. A lépcsőházból indulva egy üvegfalon keresztül láthatjuk a különleges gépészeti és technikai berendezéseket működés közben. Jelen időben, a gyakorlati használat közben ismerhetjük meg a jövőbe mutató eredményeket.

Telepítés, ütemek:

A teljes terület ütemezésénél mind a két ütem méreteit figyelembe vettük. Önmagában az építészeti koncepció is ezt erősíti. Két fázis, két tömeg, két épületrész. A telek alakja és közlekedési kapcsolatait kihasználva Land Art épület létesíthető.

Két szervező tengely mentén rajzolódik ki a telepítés. Az egyik a két ütem közötti határvonal, amely szélképen felezi meg a telket. A két pólus közti különbség azonnal érzékelhető. A másik tengely pedig a volt kenyérgyár épületnek hossz tengelye. Az 1. ütem helyét, méretét erre a koordináta mezőre szerkesztettük. Arccal a Balaton felé néz. Így nem zavarja a mögötte lévő lakóövezetet. A családi házak és az épület közé fasort, zöld védősávot tervezünk.

A telepítés során erősíteni akartuk az épület szoborszerűségét. A vendégforgalmi bejárat előtt gyülekező teret biztosítunk, mellette tudományos parkot. Így az épület jól látható, a közvetlen környezete előtérként működik, keretbe foglalja a FAL és a gyárkérmény kompozícióját.

Gasztronómiai egységeinek fejlesztési koncepciója

Múlt és jelen; hagyomány és haladás – kulcsszavak, amelyek életre hívnak egy kulturális komplexumot, ami egyszerre ad helyet kortárs kiállítóternek, oktatási- és továbbképzési centrumnak, illetve közvetít tudományos- és technikai értékeket. 320° -- egy kulturális központ, ami létrejöttével a balatoni régió kulturális csomópontjává válik, megannyi profiljával oktatási, szórakozási és rekreációs lehetőséget biztosítva helyi és átutazó érdeklődők ezreinek.

Ahány érdeklődő, annyi igény. A látogatók sokféleségéhez igazodik maga a 320° Központ is, nem pusztán az általa kínált színes programokkal, de az itt helyet kapó gasztronómiai létesítmények széles palettájával is. A vendégek alapvető igényeit kiszolgáló kávézón kívül egy gyorsétterem és egy kifinomultabb kulináris élményt kínáló fine dining létesítmény (exkluzív étterem) is kialakításra kerül – utóbbiak mind arculatukat, mind pedig profiljukat tekintve illeszkednek a hely – egy bezárt kenyérgyár – szelleméhez.

A GYORSÉTTEREM

A gyorsétterem értelemszerűen elsősorban az átutazó, a központba látogató vendégek igényeit hivatott kiszolgálni – egyszerű és gyors ételekkel. Mi illene jobban egy bezárt kenyérgyár épületében kialakított étkezde profiljába, minthogy egyszerű, könnyen elkészíthető szendvicseket kínáljon? Nem lenne példa nélküli ez a vállalkozás, hiszen komoly presztízsű európai éttermek – leghíresebb közülük a koppenhágai Smørrebrød – már rég nyitott szendvicsek készítésére specializálódtak.

A gyorsétteremben helyben sült kenyerek és péksütemények felhasználásával helyi alapanyagokból készülnek az ételek. Lehetőség van arra, hogy a jövőben a szendvicsek receptjeinek előkészítésében a magyar gasztró-kultúra néhány jelentős szereplője közreműködjön. Az interneten és a kulináris magazinokban publikáló gasztró-bloggerek bevonása több szempontból tűnik szerencsésnek, mivel nevük jól ismert brand az itthoni gasztró-kultúrában, ezáltal az ő közreműködésükkel a központba utazó vendégeken túl egy másik fogyasztói réteg is jól megcélozható. Mindez, egy későbbi sikeres marketing esetén a helyi termékek (szendvicsek) további terjesztéséhez vezethet. (320° mint étel-, későbbiekben akár mint gyorsétterem-brand terjeszkedhet.)

AZ ÉTTEREM, VAGYIS FINE DINING RESTAURANT

A gyorsétterem mellett kialakításra kerülő fine dining restaurant – a pályázati kiírásnak megfelelően -- egy viszonylag magas asztalszámú éttermi létesítményként realizálódik. A fenntarthatóság szempontjából tehát a működés magas színvonalán túl fontos, hogy ez az étterem is valamilyen attrakcióval magához vonzza a fogyasztókat: a központba látogatók és a helyi vendégek figyelmén túl képes legyen a (gasztró-) turisták érdeklődését is felkelteni.

Ennek érdekében megfontolandó egy olyan működési modell fölvétele, ami bizonyos időközönkénti váltásban (például havonta) meghívott/ megbízott séfek bisztró-jellegű menüit kínálja megfizethető áron. A salzburgi Ikarus Étteremben az évek óta hasonlóan működő modell azon a felismerésen alapszik, hogy a gasztronómia, mint önálló művészeti médium az utóbbi években kitermelte a saját sztárjait, akikre egy jól elkülöníthető és megcélozható fogyasztói réteg kíváncsi. Ha egy intézmény – jelen esetben egy étterem – képes egy szubkultúra ikonjait összegyűjteni, állandóan megújuló termék-bázissal lesz jelen a piacon: tehát előnyös pozícióból indul a piaci versenyben.

A modern „magas” gasztronómia nem csak, mint művészeti médium illeszkedik a 320° Központ szcénájába. A kortárs – és a centrum konyhájában használatos – konyhatechnológiák jelenléte; a molekuláris gasztronómia megannyi újításának alkalmazása a 320° tudományos és technikai profiljának is érdekes és releváns arculati tényezőjévé válhat.

Az elmúlt években végbement gasztronómiai változások lehetővé teszik, hogy ez a modell működőképes legyen, hiszen a Magyarországra egyre nagyobb számban látogató gasztró-turistákon túl itthon is jelen van és nő az étteremlátogató-réteg, ami nyomon követi a hazai és környező országok Michelin-csillagos és Bib Gourmand éttermeinek menüit – célirányosan és tudatosan fogyasztja a fine dining intézmények termékeit.

További érv, hogy a 320° Központ étterme a fent vázolt működési modellben a hazai – későbbiekben a közép-kelet-európai gasztronómiai trendek olvasztótégelyévé formálható,

így lehetőséget kap, hogy a régió kulináris művészetének meghatározó szereplőjévé, oszlopos hajójává váljék.

Tájépítészet:

Fontos szempont volt a minél nagyobb zöldterület megőrzése, telepítése. Maximalizált zöldmutató. A kialakítását a funkció határozza meg. Hagyományos kert, park fogalmát átértelmezve szemléltető eszközként használjuk a zöldfelületet. Részt vesz az épület működésében, feladata van, javítja a környezetet. Rendkívül magas használati értékkel bír.

A 2. ütem zöldtető több funkciót szolgál. Egyrészt gabonanövényeket (pl: búza, árpa, rozs, napraforgó) termesztünk, amit a gasztronómiai kínálatban tálalunk. Helyi alapanyagból, helyben sült kenyér. Ezzel utal a terület eredeti funkciójára. Továbbá ismeretterjesztő feladatát is ellátja, hiszen valós körülmények között mutatja be a növények fejlődését. Élőben követhető az évszakok változásával párhuzamos érési-növekedési folyamat, majd a felhasználás módja.

Másrészt a park időszakos művészeti akciók helyszínéül szolgál. Interaktív művészeti park. A déli zónában gördeszka-park létesül, közvetlenül a tenispályákkal szemben.

A telek keleti, lakóövezet felőli oldalán intenzív fásítás tervezünk. Őshonos, nagy lombkoronát nevelő fafajok telepítésével védjük a családi házak nyugalmaát. A meglévő értékes fa egyedeket megőrizzük. A szélerőművek mellett több sorban, alacsonyabb, de sűrű lombkoronával rendelkező fajtákat javasolunk.

Az 1. ütem tetején és déli-keleti homlokzatán zöldfelületet tervezünk. Biofilterként működik. Az 1. ütem zöldfelületein nagy CO₂ megkötő képességű fajtákat ültetünk. A csapadékvíz újrahasznosítása remekül illeszkedik a biofilter rendszerhez.

Tartószerkezeti leírás:

Az 1. ütem épületének tartószerkezet XXI. századi megoldásokat alkalmaz. A 70-100m közötti fesztáv áthidalását a hossz tengellyel párhuzamos tartókeretek biztosítják. A két keretről függesztjük le a közbenső szintek födém lemezeit. Így közbenső alátámasztás nélkül fel tudjuk tárnai a volt kenyérgyár épületének negatív lenyomatát.

Közbenső födémek 40-50cm vastag szerkezetek, mely elegendők a 16-17m-es fesztávok felvételére. A tartószerkezet többi része pillérvázazas illetve keretek közé épített konstrukciók.

Fenntarthatóság:

Összhangban a tudományos funkcióval az épület önmagában szemlélteti az energiatudatos, környezetbe integrált, új minőségű létesítmény mintapéldáját. Az épület összesített energia mérlege pozitív, azaz nem csak önfenntartó, hanem energiát tud a közműhálózatba pumpálni.

Mivel Siófok legmagasabb pontján helyezkedik el az épület, valamint alacsony a környező beépítés, ezért kiváló szélenergia „lelőhely”. Szélerőművek biztosítják az elektromos energiaigény jelentős részét. Az őszi-téli hónapokban 100%-ban erről működik az épület.

A nyári, napsütéses időszakokban a többlet visszakerül a közműhálózatba. A szélérőművek lábai az ismeretterjesztő funkció kiállító teréből láthatóak.

Napenergiát két féle módon hasznosítjuk. Egyrészt az 1. ütem tetejére telepített fotovoltaikus napelemekkel elektromos energiát termelünk, másrészt a telek többi zöldfelületén biomassza termesztését tesszük lehetővé. A biomassza (haszonnövények) hasznosítása egyre nagyobb teret kap, hiszen hazánk kiváló agrár-adottságokkal rendelkezik, másrészt rendkívül olcsó, harmadrészt óriási tradíciókkal rendelkezik, igazából a kultúránk része.

A zöldfelület megőrzése és újak telepítése fontos szerepet játszik az épület életében. A biomassza termesztésén túl a levegő minőségének javításában is szerepet játszik. Ökológiai egyensúly fenntartását célozza meg. Ezen felül az energiatudatos tervezés egyik eszköze. A zöldfelület passzív biológiai rendszerével segíti az épület működését. A csapadékvíz és a napenergia egy részét közvetlenül hasznosítja. A felesleges napenergiát nem engedi be a házba, így nincs túlzott hőterhelés, a felesleges csapadékvizet pedig elraktározva, később öntözésre használjuk fel. A szellőző rendszer hűtő-fűtő funkciói mellett jelentős szűrőkapacitással rendelkezik a zöldfelület (biofilter).

A szürkevíz-háztartás a már fent leírt feladatok (záportározó, öntözés) mellett wc öblítésre is alkalmas. Minden felhasználás arra irányul, hogy jelentős mennyiségű ivóvizet takarítsunk meg. További lehetőség: az egyik záportározó a termikus labirintussal határos, így a passzív rendszer hőtároló képessége javul, ezért hatékonyabban működhet, kevesebb energia felhasználása mellett.

A geotermikus energia hasznosítása hazánkban megkezdődött. Mára szinte minden komolyabb beruházás esetén létjogosult. Hamar megtérül, hazánkban jók a geofizikai adottságok. A fűtő-hűtő rendszer kapcsolódik a szellőző berendezésekhez és a zöldfelület passzív rendszeréhez. A legújabb technológiát ötvözzük a tradicionális, passzív-klíma szerkezettel a termikus labirintussal. Már az ókorban is alkalmazott találmányt újra felfedezik, és egyre gyakrabban használják.

Közlekedési kapcsolatok:

A tervezési területet a város felől a Szekrényessy Kálmán utca felől lehet megközelíteni. Vendégforgalmi bejáratát ide nyitjuk. Autóval, kerékpárral és gyalogosan is innen közelíthető meg az épület. A gazdasági bejárat az épület túloldalán, a Csík Gergely utcából nyílik. A telken belül csak gyalogos és kerékpáros forgalom megengedett. Gépjárművel csak a parkolóba/mélygarázsba lehet behajtani. Az épület telepítése és tömegformálása, már messziről látható, útjelzőként működik. A teljes épület külső és belső közlekedési megoldásai biztosítják az akadálymentes közlekedés igényeit.

vezető tervező: Kendik Géza

építészek: Maza Orsolya, Vilics Árpád, Koncz Péter, Papp Zoltán Tibor, Dóczi Viktória, Hargitay Zsófia

fotós: Erdélyi Mónika

grafikus: Lonovics Zoltán -The Room

gasztronómus: Horváth Gábor